

**ŠEŠTASIS PRANEŠIMAS APIE JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJOS DĖL
VISŲ
FORMŲ DISKRIMINACIJOS PANAIKINIMO MOTERIMS
ĮGYVENDINIMĄ
LIETUVOJE**

2018-06-13

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS
IR DARBO MINISTERIJA

16 CEDAW KOMITETO REKOMENDACIJŲ LIETUVAI TEMŲ (1)

1. Konvencijos, Fakultatyvaus protokolo ir Bendrųjų rekomendacijų viešinimas, mokymai
2. Lygybės ir nediskriminavimo apibrėžimas
3. Teisingumo ir teisinių skundų pateikimo prieinamumas
4. Instituciniai moterų pažangos skatinimo mechanizmai (koordinavimas, finansiniai, žmogiški ištekliai)
5. Valstybinės žmogaus teisių institucijos (Paryžiaus principai)
6. Laikinosios specialiosios priemonės (švietime, užimtume, sprendimų priėmime)
7. Stereotipai (vadovėliuose; švietimas; moters įvaizdis visuomenės informavimo priemonėse)
8. Smurtas prieš moteris (prevencija, apsauga visoms, prieglaudų geografinis pasiskirstymas, kt.)

16 CEDAW KOMITETO REKOMENDACIJŲ LIETUVAI TEMŲ (2)

9. Kova su prekyba žmonėmis ir prostitucija (priežastys; priemonės, įsk. prostitucijos kriminalizacija)
10. Dalyvavimas politiniame ir viešajame gyvenime (kaimo, tautinių mažumų, neįgalių moterų)
11. Pilietybė (visiems Lietuvoje gimusiems vaikams, įsk. romų)
12. Išsilavinimas (stereotipai netradicinėse mokslo srityse; tinkamas švietimas apie reprodukcinę ir seksualinę sveikatą; romų mergaičių išsilavinimas)
13. Užimtumas (segregacija darbo rinkoje; šeimos ir darbo derinimas; privalomi lygybės planai)
14. Sveikata (abortai, įskaitant moteris su protine negalia; kontraceptinės priemonės; dirbtinis apvaisinimas)
15. Kaimo moterys, vyresnio amžiaus moterys ir moterys su negalia (vienių vyresnių feminizacija; smurtas)
16. Santuoka ir šeimos ryšiai

LYGYBĖ IR NEDISKRIMINAVIMAS

- Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo (MVLGI) pataisos dėl lygybės ir nediskriminavimo apibrėžimo: papildyta dėl nėštumo ir motinystės, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo
- Administracinių nusižengimų kodeksas suderintas su MVLGI
- Darbo kodekse 2017 m. įtvirtina darbuotojų lygių galimybių ir nediskriminavimo sąvoka; darbdaviai įpareigoti skelbti lygių galimybių priemones, planus
- Baudžiamajame kodekse 2017 m. išplėsti diskriminavimo pagrindai dėl amžiaus ir neįgalumo; baudžiamoji atsakomybė numatyta už diskriminavimą dėl tautybės, rasės, lyties, kilmės, religijos ar kitos grupinės priklausomybės, kurstymą, grupių ir organizacijų, turinčių tikslą diskriminuoti arba kurstyti, kūrimą ir veiklą

INSTITUCINIAI MECHANIZMAI

- Įgyvendinama ketvirtoji Valstybinė moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programa, kuria siekiama moterų ir vyrų lygių galimybių užimtumo ir darbo srityje, subalansuoto moterų ir vyrų dalyvavimo priimant sprendimus, lyčių aspekto integravimo į švietimo, kultūros, sveikatos ir kitas sritis
- 2015 m. paskirtas lygių galimybių kontrolierius. 2017 m. Seimo kontrolierių įstaigai suteiktas A lygio nacionalinės žmogaus teisių institucijos statusas
- Palaipsniui didintas moterų ir vyrų lygybės srityje dirbančių NVO finansavimas (SADM)
- Organizuoti su Konvencija susiję mokymai pareigūnams, teisėjams, moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos nariams, specializuoti mokymai (kova su smurtu, prekyba žmonėmis)
- Rengiamas Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo keitimo projektas, kuriuo būtų supaprastinamas laikinųjų specialiųjų priemonių priėmimas

SMURTAS PRIEŠ MOTERIS

- Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas neišskiria aukos lyties pagrindu, tačiau, įgyvendinant kovos su smurtu artimoje aplinkoje strategiją, akcentuojamas lyčių skirtumas
- Įgyvendinama Valstybinė smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims programa 2014-2020 m.
- Specializuotų pagalbos centrų (SPC) veikla, teikiamos paslaugos ir bendra veiklos koncepcija orientuota į pagalbą moterims
- Didinamas SPC finansavimas: nuo 168 tūkst. Eur 2012 m. iki 750 tūkst. Eur 2018 m.
- Tobulinama statistika apie smurtą artimoje aplinkoje

KOVA SU PREKYBA ŽMONĖMIS IR PROSTITUCIJA

- Įgyvendinama Viešojo saugumo plėtros programa 2015-2025 m., Kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planas 2017-2019 m.
- Stiprinamas kovos su prekyba žmonėmis koordinavimas, prevencija, pagalbos nukentėjusiems ir turintiems didelę riziką nukentėti teikimo sistema, valstybės įstaigų ir institucijų darbuotojų kompetencija
- Stiprinami savivaldybių gebėjimai kovoti su prekyba žmonėmis: parengtos rekomendacijos savivaldybėms, surengti mokymai, kita

PILIETYBĖ, ŠVIETIMAS IR STEREOTIPAI

- 2013 m. Lietuva ratifikavo 1961 m. Jungtinių Tautų konvenciją dėl asmenų be pilietybės skaičiaus, priimtas Pilietybės įstatymo 18 ir 40 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymas
- 2014 m. patvirtintos rekomendacijos lygioms moterų ir vyrų galimybėms Lietuvos mokslo ir studijų institucijose
- 2016 m. parengtas Bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių turinio vertinimo tvarkos aprašas, kuriame yra reikalavimas, kad vadovėliuose pateikiama medžiaga turi būti nešališka lyties, lytinės orientacijos, įsitikinimų ar pažiūrų atžvilgiu, turi būti vengiama stereotipinio požiūrio į skirtingas lytis
- 2016 m. išplėsta lygių galimybių kontrolieriaus kompetencija, numatant prevencinę, švietėjišką veiklą, lygių galimybių užtikrinimo sklaidą
- Įgyvendinamas Romų integracijos į Lietuvos visuomenę veiksmų planas 2015-2020 m.

SVEIKATA, UŽIMTUMAS

- Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos vykdomą sveikatos ugdymą ir mokymą ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikams ir vaikams iš rizikos grupių, siekiant užtikrinti tinkamą berniukų ir mergaičių švietimą apie seksualinę ir reprodukcinę sveikatą ir apie atsakingą seksualinį elgesį, siekiant užkirsti kelią paauglių nėštumui ir lytiniu keliu perduodamoms ligoms
- 2014 m. atnaujinta Nevaisingumo diagnostikos ir gydymo metodika
- 2016 m. priimtas Pagalbinio apvaisinimo įstatymas
- 2017 m. priimtas Darbo kodeksas, kuriuo remiantis darbdaviai, kurių vidutinis darbuotojų skaičius yra daugiau kaip penkiasdešimt, privalo paskelbti lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros principų įgyvendinimo priemones
- Siekiant įgyvendinti vienodas vyrų ir moterų, kaip tėvų, teises ir pareigas nepriklausomai nuo jų šeiminių padėties sprendžiant klausimus, liečiančius jų vaikus, sudarytos sąlygos vyrams eiti vaiko priežiūros atostogų

KAIMO, VYRESNIO AMŽIAUS MOTERYS, SU NEGALIA

- Paremti kaimo gyventojų, moterų ir vyrų, veiklos įvairinimo ir smulkiojo ne žemės ūkio verslo skatinimo projektai
- Vykdoma socialinės globos įstaigų pertvarka, kuria siekiama suformuoti nuoseklią ir koordinuotą pagalbos ir paslaugų sistemą, kuri sudarytų galimybes kiekvienam neįgaliam vaikui, likusiam be tėvų globos vaikui ar neįgaliam asmeniui gauti individualias pagal poreikius paslaugas ir reikiamą pagalbą, įsitraukti į bendruomenės gyvenimą. Kuriamos naujų formų bendruomeninės paslaugos, kurių esmė – užtikrinti neįgaliesiems artimą namų, šeimos sąlygoms aplinką, palaikyti ar ugdyti jų savarankiškumą.
- Emocinės pagalbos telefonu tarnybos teikia emocinę pagalbą telefonu 5 linijomis: Jaunimo, Vaikų, Vilties, Moterų bei Linija doverija

ISSŪKIAI

- Nepakankamai dėmesio moterų ir vyrų lygybės, stereotipų klausimams švietimo srityje
- Nėra priimtų jokių specialių laikinųjų priemonių, pvz., kiekybinių tikslų, skatinančių realią moterų ir vyrų lygybę švietimo, užimtumo srityse, siekiant proporcingo moterų ir vyrų dalyvavimo priimant politinius ar ekonominius sprendimus
- Vertikalią ir horizontalią segregaciją darbo rinkoje
- Lygių galimybių priemonės darbo vietoje
- Kova su smurtu prieš moteris
- „Vyresnio amžiaus feminizacija“, vienišų, kaimo moterų, neįgalių moterų izoliacijos, skurdo, sveikatos padėties klausimai